

Nr. akt.

Protokół przesłuchania świadka

Warszawa, dnia 14 marca 1946r.

Sędzia Sodu Apelacyjnego w Warszawie St. Rybinski deleg. do Komisji Bada-
nia Zbrodni Niemieckich, przesłuchał nizej wymienionego w charakterze
świadka. W przedczeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe
zeznanie, oraz o znaczeniu przysięgi. Sędzia Odebrał od niego przysięgę
na zasadzie art. 109 k.s.k. poczem świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko *Stanisław Schöfelde*
Data urodzenia *11 VI 1882r.*
Imiona rodziców *Zygmunt i Amelia z Lindnerów*
Zajęcie *inżynier agrarник*
Wykształcenie *V. G. W.*
Miejscze zamieszkania *Nawrzana. ul. Rakowiecka 8*
Wyznanie *ewangelicko-anglikanckie*
Karalność *nie karany*

W roku 1943 mieszkałem z synem moim Kasimierzem Stani-
slawem Schöfelde, urodzonym 21 czerwca 1918 przy
ul. Matuszatrowskiej: 53. W dniu 20 października
1943r. około godziny 5 popołudniu syn wyszedł z
domu udając się na ul. Koszykową do firmy elektro-
technicznej Wykowski celem natrudnienia urn-
mulatora i do domu nie powrócił. Następnego
dnia rozpoznałem go z pomocą podurkowania i dowie-
dziłem się, że 20 października 1943 o godo-
nie 4 popołudniu został aresztowany w stadi-
um firmy Wykowski, jego syn i systemi że
w ciągu kilku godzin niemiecy zatrzymali
wszystkich, wchodzących do sklepu, w tej chwili
i syna mego, przyczem wszystkich zatrzyma-
nych aresztowano na parank. Rozpoczęłem
starania o zwolnienie syna z więzienia. Ponie-
waż tak ja jak i syn mój byliśmy pracownikami

Warszawskiej Szkoły Polimskiej wchodzącej w skład
 y Distriktstelle des Distrikts Warschau, więc rozpo-
 czątem starania drogą służbową przez memora
 w tadze przełożone. Najbliższym powołanym
 do tego interwencji był Maks Horn - urzędnik
 dystryktu. Interwencji jego nie adnosity żad-
 nego skutku. Postępował on bardzo wroliwie
 nie z obawy narazenia się Gestapowcom. Tamci
 nie do 25 października nie było żadnych wyznika-
 staran, więc zwrócił się do nyskiego prezo-
 nego Cieszyńskiego jako do kierownika działu
 walnego dystryktu. i w skutek id niego
 list napisany na zlecenie głównego kierownika
 dystryktu, któremu podlegały wszystkie działy wal-
 ne, dział mój, młodszy, młodszy, ~~z~~ według majtków
 (Liegenschaft) Dra Kverka do majora Gestapo
 Dra Kah. 20 października odniem się
 spisać do Gestapo i rozmawiałem z Dra Kah
 po doręczeniu mu listu. Dra Kah pozost-
 nie odniem się przychylnie do sprawy o zle-
 dzenie sprawy, lecz następnego dnia przy-
 ngt do Szkoły Polimskiej list z Gestapo z ni-
 komosą, że na zwolnienie mego sym-
 nie możliwości. O istnieniu listu dowi-
 działem się znacznie później. Tymczasem
 wabitem prywatnie starania przez osoby
 kreć i pracowników Gestapo skierując je
 zt o zwolnienie zyna. Dwóch zaiste-
 wesowanych gestapowców odmówiło
 wzekomo interwencji po zbadaniu art.
 Nie wiem, o co ~~by~~ byn był obwiniony,
 ponieważ wiadomości strzymane u mnie
 go z Patriaka wyznikało, że się do niego nie
 przysnał. Tymczasem z głośników ulicznych do-

wiedziatem sie ze młody Wykowski został rozstrze-
lany w mieście wiecej w trzy dni po aresztowa-
niu. Co się stało z Wykowskim - wiem, nie
wiem. Dowiedziatem się tylko od spotkanej osoby,
że był chore i leżał w szpitalu w ciężkim stanie.
1 listopada 1943 została na miocie wyplaka-
niana pierwsza lista z wykazem zarząd-
ników polskich, nazwanych bandytami i ko-
munistami na zettocie londyńskiej i zda-
je się na dziesięćtom miejscu signorato ma-
żutko mego syna. 2 listopada 1943 udato
mi się wyjechać rozmowę z Osem Krekerem
w obecności Horna, który stwierdził, że w stosunku
do mego syna nie ma żadnych zarzutów
stwierdzonych. Dla Krekera prawiłoby bezpo-
średnia interwencja w Gettoboo, co mi obiecał.
Następnego dnia koto potudnia zostałem we-
zwany do Cizowina, gdzie zostałem Horna i
Schabell'a - bezpośredniego mego zwierzchnika.
Cizowin podnieconym tonem oświadczył mi, że wpro-
wadzi mnie w życie niemieckie w tym stwre-
dza się niewinności mego syna, który jest
ciężko obciążony, i w imieniu Krekera ząda
natychmiastowego zwrotu mojej legity-
macji stwierdzonej i dla mego dobra opus-
zczenia urzędu w ciągu 15 minut. Zastawia-
łem się do tego zgadania, a Horn na posępnami
oświadczył, że swymi wyjadnięciami wyży-
dzitem mu w drodze krywdę, ponieważ zam-
knatem mu drogę do dalszych interwencji w
stosunku do ludzi istotnie niemieckich.
Od tego czasu na perien kreker opowicem swoje mi-
kande, ale wiem, że w miesteżeniu można wani-
-zi nie było, ani mnie nie poszukiwano.

a tego wniosku, że precyzyjnie memu synowi
 nie posiadano porządnych poszukiwań.
 10 listopada 1943 doniesieniem się o tej
 mojej pracownicy, że poprzedniego
 dnia adata jej egzekucja i syn mój fi-
 guruje na liście rozstrzelanych. 11 listo-
 pada 1943 adata się egzekucje publiczne w
 dwóch miejscach: - na ul. Grojeckiej w ul.
 Nawelskiej oraz gdzieś na Woli. Adamiem
 moim syn zginął na ul. Grojeckiej. Pami-
 nowat mnie jeden znajomy, którego adacie w
 Polsce nie ma, że egzekucja na Grojeckiej adata
 się około godz. 9 rano; że ofiary egzekucji były
 przywiezione samochodem z więziami podję-
 znymi do tyłu; byli powiązani po pięciu,
 a tony mieli silnie obandażowane, tak że tylko
 część twarzy było widać; ustawiono ich
 twarz do ściany i strzelano w tył a tony,
 przy czym każdy z nich miał swego oprawcę
 gestapowca za sobą; ciała wrzucono na
 samochód i wywieziono. Nie otrzymałem ani
 wiadomości o śmierci syna, ani też ad-
 nych naderżych do niego przedmiotów i
 części ubrania. Syn wychodząc z domu miał
 przy sobie zegarek swajcarski nielubny
 rękę wieczne pióro i fajki z pińgdomi
 był dostawio ubranu. Pamiato także
 damit mnie wrócić po urestnowaniu ofi-
 cjalna pocztowka zebrał mi przedk pako
 i ciepłe rzeczy parował marznie
 Syn był studentem w szkole Budowy Maszyn
 imienia Nawelbura. Syn był czynnym człon-
 kiem polskiej organizacji robotniczej i węg

gnat do tej organizacji młodego Wykowskięgo.
W tym, że syn mój zginął, od cię żąm odpowie-
dzialnościę Maxa Horna, Cersonińa i Adm. Kre-
kera za nadmierną uległość i obawę wobec
Gestapo i niedostateczną interwencję oraz
tętnowierność w stosunku do postawionych
przez Gestapo warunków. Rydys, Kurek,
wiek około lat 50, twarz wygolona, okragła,
typany prusak. Rydys Cersonińa, wiek 50-60 lat,
wysoki, tegi mężczyzna. Po śmierci syna Kasimie-
ra, pozostał mi tylko starszy syn Zdzisław, któ-
ry jednak po kampanii 1939 r. znalazł się poza gra-
nicami kraju. Od cę tarso.

Sozia Rydyska.

Im. Stan. Kurek